

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 34394**Nom:** Infermeria en urgències extrahospitalàries, emergències i catàstrofes**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 4,5**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	4	Anual
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	4	Anual

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau Infermeria	Matèries pròpies Obligatòries de la Universitat de València	OBLIGATÒRIA
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Matèries pròpies Obligatòries de la Universitat de València	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

CASAL ANGULO MARIA DEL CARMEN

RESUM

Els professionals d'Infermeria juntament amb altres professionals sanitaris configuren un grup d'atenció urgent, en equip i/o en coordinació amb altres equips d'assistència, rescat i seguretat, i exerceixen tasques que s'emmarquen en el que denominem atenció i/o assistència extra hospitalària. La formació en aquest àmbit és una necessitat actual, a causa del creixement de la demanda de professionals amb experiència en aquest camp d'actuació en el qual l'infermer/a forma part d'aquest especialitzat col·lectiu que dona cobertura a les urgències extrahospitalàries, emergències i catàstrofes.

L'assistència extra hospitalària pot situar-se de manera sistemàtica en tot el procés d'atenció urgent al domicili, lloc de treball, via pública, carretera, llocs de recreo... on concorre la circumstancial necessitat d'una atenció sanitària especialitzada, una atenció in situ que inclourà totes les maniobres per a una estabilització vital i el seu trasllat a un centre sanitari.

Una altra dels vessants d'aquest tipus d'assistència és la que envolta a les emergències sanitàries i catàstrofes, actuacions que estan legislades i reglamentades, especialment en les seves maneres d'actuació, responsabilitat i coordinació. Escenaris excepcionals on concorren actuacions multidisciplinàries.

Davant la demanda i necessitat de personal format, almenys en els fonaments bàsics de l'assistència fora de l'hospital i en els catàstrofes i emergències, sorgeix l'imperatiu de dotar als futurs infermers/as d'una formació adequada sobre aquest tema i ajustada a les tasques i funcions que podrà exercir en el seu exercici professional integrades en les unitats corresponents.

Els continguts que es detallen en l'apartat corresponent tenen com a objectiu principal dotar a l'alumnat dels coneixements bàsics necessaris per a una actuació immediata en un escenari d'urgències extra hospitalària, en una situació de catàstrofe i emergència sanitària.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

L'alumnat arriba a aquest mòdul en el 4rt any del Grau d'Infermeria, després d'haver cursat el mòdul de Formació Bàsica i el mòdul de Ciències de la Infermeria. En aquesta assignatura es parteix de la consideració que ja s'han superat els continguts d'aquests mòduls, així com que ja s'han tingut les primeres experiències en atenció primària/salut pública i en atenció hospitalària.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1200 - Grau Infermeria

Adquirir la formació bàsica per a l'activitat investigadora, i identificar els elements i fases que intervenen en el procés d'investigació.

Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives, de promoció de la salut i d'investigació.

Aplicar les tecnologies i sistemes d'informació i comunicació de les cures de salut.

Basar les intervencions de la infermeria en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.

Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de l'estat de salut de les persones.

Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica, biomèdica i sanitària, per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i epidemiològica.

Conèixer els diferents grups de fàrmacs, els principis de la seua autorització, ús i indicació i els mecanismes de la seua acció. Utilització dels medicaments, avaluant els beneficis esperats i els riscos associats i/o efectes secundaris derivats de la seua administració i consum en funció de la diferència sexual.

Conèixer els processos fisiopatològics i les seues manifestacions i els factors de risc que determinen els estats de salut i malaltia en les diferents etapes del cicle vital en funció del gènere.

Conèixer l'ús i la indicació de productes sanitaris vinculats a les cures d'infermeria, posant una atenció especial a la diferència segons edat i sexe.

Conèixer les alteracions de salut de l'adult, identificant les manifestacions que apareixen en les seues diferents fases. Identificar les necessitats de cura derivades dels problemes de salut. Analitzar les dades recollides en la valoració, prioritzar els problemes del pacient adult, establir i executar el pla de cures i realitzar-ne l'avaluació.

Identificar els determinants de la salut, tant biològics com demogràfics, ambientals, socials, econòmics, culturals, psicològics i de gènere, analitzar la seua influència en les condicions de vida i treball de la població i la seua repercussió en el procés de salut-malaltia.

Mantenir i actualitzar la competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat en l'atenció a la salut.

Planificar i prestar cures d'infermeria dirigides a persones, família o grups, orientats als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte mitjançant guies de pràctica clínica i assistencial, que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.

Reconèixer les situacions de risc vital i saber executar maniobres de suport vital bàsic i avançat.

Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes aplicant, entre d'altres, l'enfocament de gènere.

Tenir en l'activitat professional un punt de vista crític, creatiu, constructiu i orientat a la investigació en salut.

Treballar en equip, entenent aquest com a unitat bàsica en què s'integren, estructuren i organitzen, de forma uni- o multidisciplinària i interdisciplinària, els professionals i altre personal de les organitzacions assistencials, com a forma d'assegurar la qualitat de l'atenció sanitària.

Treball fi de grau. Matèria transversal el treball de la qual es realitzarà associat a diferents matèries.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

A) PROGRAMA TEÒRIC

UNITAT TEMÀTICA 1. INTRODUCCIÓ (4 hores)

L'estudiant coneixerà com estan estructurats i organitzats els Serveis d'emergència i centres de

coordinació. Comprendrà la logística sanitària. Els recursos necessaris i imprescindibles per a atendre les urgències, emergències, Incidents de Múltiples Víctimes (IMV) i catàstrofes. S'introduirà l'actuació del personal que intervé en AMV i Catàstrofes. Coneixerà i identificarà les característiques fisiopatologies del transport sanitari.

Tema 1: Servicis d'emergència i centres de coordinació. (1h)

Tema 2: Logística sanitària. Recursos davant de les urgències, emergències, Incidents de Múltiples Víctimes (IMV) i catàstrofes. (1h)

Tema 3: Introducció a l'actuació d'IMV i Catàstrofes. (1h)

Tema 4: Transport sanitari. Fisiopatologia. (1h)

UNITAT TEMÀTICA 2. ASSISTÈNCIA D'INFERMERIA EN EMERGÈNCIES MÈDIQUES (15 hores)

En aquesta unitat s'aborda el domini de la RCP bàsica i la RCP Avançada, i el coneixement de les alteracions cardiopulmonars. També la Reanimació Cardiopulmonar Avançada, els ritmes cardíacs en la PCR, i les emergències cardiovasculars (el dolor toràcic, la síndrome coronària aguda, xoc cardiogènic, fibril·lació auricular, patologia de pericardi, urgència hipertensiva, dissecció aòrtica aguda).

S'estudiaran diverses situacions d'emergències, com les respiratòries (dispnea aguda, insuficiència respiratòria aguda, EPOC reaguditzat, asma agut, distress respiratori de l'adult, tromboembolisme pulmonar, hemoptisi, pneumotòrax, hemotòrax), les digestives (hemorràgia digestiva, xoc hipovolèmic, abdomen agut, vòmits aguts, encefalopatia hepàtica. Emergències neurològiques: síncope, coma, crisi convulsiva, ACV-codi ICTUS), les psiquiàtriques (crisi d'agitació psicomotriu, autolisi, violència, psicosis agudes, esquizofrènia aguda. Intoxicacions: maneig de l'intoxicat agut, intoxicacions per Benzodíazepines, Opiacis, Antidepressius tricíclics, Paracetamol, Salicilats, ingesta de càustics, intoxicació etílica), i les pediàtriques (RCP avançada, atragantaments, bronquiolitis, laringitis aguda, febre).

Finalment, els fàrmacs en urgències i emergències, i les tècniques instrumentals (accés venós, intubació endotraqueal, intubació via aèria difícil, drenatge toràcic).

Tema 5: Reanimació Cardiopulmonar Avançada. Ritmes cardíacs en la PCR. (2h)

Tema 6: Emergències cardiovasculars. Dolor toràcic, síndrome coronària aguda, xoc cardiogènic, fibril·lació auricular, patologia de pericardi, urgència hipertensiva, dissecció aòrtica aguda. (2h)

Tema 7: Emergències respiratòries. Disnea aguda, insuficiència respiratòria aguda, EPOC reaguditzat, asma agut, distrés respiratori de l'adult, tromboembolisme pulmonar, hemoptisi, pneumotòrax, hemotòrax. (2h)

Tema 8: Emergències digestives. Hemorràgia digestiva, xoc hipovolèmic, abdomen agut, vòmits aguts, encefalopatia hepàtica. (1h)

Tema 9: Emergències neurològiques. Síncope, coma, crisi convulsiva, ACV-codi ICTUS. (1h)

Tema 10: Emergències psiquiàtriques. Crisi d'agitació psicomotriu, autolisi, violència, psicosis agudes, esquizofrènia aguda. (2h)

Tema 11: Intoxicacions. Maneig de l'intoxicat agut, intoxicacions per Benzodíazepines, Opiacis, Antidepressius tricíclics, Paracetamol, Salicilats, ingesta de càustics, intoxicació etílica. (2h)

Tema 12: Emergències Pediàtriques. RCP avançada, entravessaments, bronquiolitis, laringitis aguda, febra. (2h)

Tema 13: Fàrmacs en urgències i emergències. (1h)

Tema 14: Tècniques instrumentals. Accés venós, intubació endotraqueal, intubació via aèria difícil, drenatge toràcic. (1h)

UNITAT TEMÀTICA 3. ASSISTÈNCIA D'INFERMERIA EN EMERGÈNCIES TRAUMATOLÒGIQUES (7 hores)

En aquesta unitat s'aborden els esdeveniments relacionats amb la biomecànica dels accidents de trànsit. L'actitud que s'espera del professional de les emergències i l'atenció inicial immediata al pacient politraumatitzat, així com l'avaluació secundària del pacient politraumatitzat. Es prestarà una especial atenció als traumatismes cranioencefàlics, abdominals, toràcics, d'extremitats, raquimedular, amputacions traumàtiques.

Tema 15: Biomecànica dels accidents de tràfic. (1h)

Tema 16: Actitud general i atenció inicial al pacient politraumatitzat. (2h)

Tema 17: Avaluació secundària al pacient politraumatitzat. (1h)

Tema 18: Actuació davant de traumatismes. Traumatismes cranioencefàlics, abdominals, toràcics, d'extremitats, raquimedular, amputacions traumàtiques. (2h)

UNITAT TEMÀTICA 4. ASSISTÈNCIA D'INFERMERIA EN INCIDENTS DE VÍCTIMES MÚLTIPLES (IMV) I CATÀSTROFES (4 hores)

Tema 19: IMV i catàstrofes. Principis generals d'atenció. (1h)

Tema 20: El triaje. Classificació de múltiples víctimes. (1h)

Tema 21: Emergències limitades. Emergències elèctriques, accidents aeris, atrapaments, matèries perilloses, animals perillosos, espais tancats, segrestos, atemptats terroristes, emergències aquàtiques. (1h)

Tema 22: Les emergències NBQ (Nuclear, Biològiques, Bioquímiques). Els riscos nuclears en la població. Efectes. Protecció i Evacuació. Actuació dels equips d'emergències. (1h)

B) PROGRAMA PRÀCTIC

El programa pràctic es realitzarà a partir de pràctiques a l'aula, a les instal·lacions de Bombers i casos pràctics i exercicis que s'hauran de resoldre de manera individual i enviar-ho per aula virtual al professor responsable.

1. Activitat a l'aula: Atenció al Politraumatitzat I. Immobilització i mobilització (I) mitjançant ús de collaret cervical tipus Filadèlfia, llitera de cullera, taula espinal, matalàs de buit, arnés, cingla de subjecció. Mobilització en bloc. Tècniques: pont holandès, volteig, etc. Retirada de casc. (2h)
2. Activitat a les instal·lacions de Bombers: Immobilització i mobilització (I) mitjançant ús de collaret cervical tipus Filadèlfia, taula espinal. Atenció al Politraumatitzat II. Immobilització i mobilització (II) mitjançant fèrules de membres, extricació de vehicle pacient assegut, maniobra de Rautek. Rescat víctimes amb mobilització en bloc. (5h)
3. Cas clínic atenció al politraumatitzat/trauma greu: exercici a l'aula virtual. (2h)
4. Els accidents NRBQ, actuació de l'equip de Emergències. Protecció radiològica. Equips de protecció. Protocols d'utilització. Sistemes de descontaminació. Exercici a l'aula virtual. (2h)

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	2,00
Teoria	31,00
Pràctiques a l'aula	2,00
Laboratori	10,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	10,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	7,50
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	67,50

METODOLOGIA DOCENT

Durant el desenvolupament de l'assignatura està previst emprar la classe magistral i participativa, amb projeccions, estímul de col·loquis i debats en l'aula, etc.

En les classes pràctiques s'empraran les demostracions pràctiques, el treball en equip, la resolució de problemes pràctics, i s'utilitzarà de manera activa i passiva el material necessari per a l'atenció extrahospitalària, les emergències i les catàstrofes.

En la tutela s'empraran sessions expositives, taules redones, etc.

En els simulacres resultarà imprescindible la participació activa de l'alumnat. Està previst comptar amb la col·laboració de professionals de l'emergència i el rescat (bombers).

AVALUACIÓ

A) Assistència i participació a les pràctiques i realització d'exercicis.

L'assistència serà obligatòria. Aquesta i la participació es valorarà amb un 15% del total, és a dir: 1'5 punts sobre 10.

1. Activitat a l'aula: 0'5 punts.
2. Activitat a les instal·lacions de Bombers: 0'5 punts.
3. Exercici cas clínic PTZ/Trauma greu: 0'25 punts.
4. Exercici NRBQ: 0'25 punts.

B) Examen

L'examen suposarà el 85% de la qualificació final (8,5 punts sobre 10) i comptarà amb dues parts:

1. Resolució d'una situació d'atenció extrahospitalària, emergència i/o catàstrofe (CAS). De l'exposició del cas, s'elaboraran 10 preguntes de tipus test, que s'afegiran a les 50 de la part de teoria.
2. Prova tipus test amb 50 més 10 relacionades amb el cas (en total 60 preguntes) i amb 4 possibilitats de resposta i penalització de l'error. El temps estimat per a la realització de l'exercici és de 80 minuts.

Per a aprovar l'examen s'haurà d'haver superat la prova tipus test amb almenys una puntuació del 50% en la mateixa, és a dir: un 4,25 sobre 8,50. Es procedirà, llavors, a sumar els punts de les pràctiques i el simulacre. De no aconseguir-se el mínim establert, no se sumaran els punts de les pràctiques ni el simulacre, que constaran com realitzades però en cap cas seran comptabilitzades.

En el cas de no haver superat la prova tipus test de l'examen (B), a l'acta es reflectirà la qualificació obtinguda en el mateix sobre la puntuació màxima assolible pròpiament en el test.

Atès que tota la docència teòrica de l'assignatura s'imparteix en el primer semestre, la primera convocatòria per al contingut teòric tindrà lloc quan es realitzen les primeres convocatòries del primer semestre (al gener) i la segona convocatòria quan en el període de segones convocatòries (juliol).

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica

1. Camús, D. (2016). Las Emergencias Sociales: fundamentos e intervención. Editorial ACCI.
2. Morillo Rodríguez F.J, Casal Angulo, C, Abellás Álvarez M (2024) Enfermería de urgencias y emergencias. Editorial Médica Panamericana.
3. Lluna Gonzalez, Javier (coord.). (2018). Asistencia inicial al Trauma Pediátrico. AITP. 3ª ed. Arán Ediciones, SL.
4. Moratal R. (2022). Emergencias extrahospitalarias. 5ª ed. Marbán.
5. National Association of Emergency Medical Technicians (Naemt). (2019). PHTLS: Soporte Vital de Trauma Prehospitalario. NAEMT.

Bibliografia complementària

1. Nicolás JM, Ruiz J, Jiménez X. (2021). Enfermo Crítico y Emergencias. Elsevier.
2. <https://www.urgenciasyemergen.com/libros-y-manuales/>